

**GOSPODĂRIA TRADIȚIONALĂ DIN ZONA CODRILOR ORHEIULUI.  
STUDIU DE CAZ: LOCALITATEA BRĂNEȘTI / THE TRADITIONAL  
HOUSEHOLD**

**TRADITIONAL AREA OF CODRII ORHEIULUI. CASE STUDY:  
BRĂNEȘTI LOCALITY**

*Sergiu Suvac,*

*dr. în istorie, Institutul Patrimoniului Cultural,*

*profesor de istorie,*

*ORCID: 0000-0001-8662-7450*

**CZU: 398.344(478)**

**Abstract**

The space occupied by the family in a household includes the house or dwelling, the outbuildings, the fence, the garden, etc. In the area of Codrilor Orheiului, even if it is a forest area, in some localities, including the village of Brănești, a culture of stone predominates, where most of the building elements of a household are made of stone. From a constructive and organizational aspect, more than half of the village's households are designed, especially during the period of the 19th century - the beginning of the 20th when most such households were structured.

**Key-words:** traditional household, traditional house, craft, folk craftsman.

Continuitatea aceleiași populații pe teritoriul unei localități, a unei zone etnografice permite să se creeze un mod de viață aparte, transmis din generație în generație, cu toate componentele mediului natural în care este amplasată localitatea sau zona etnografică, ale metodelor de prelucrare agricolă, de exploatare a solului și subsolului, cu prelucrarea artistică a diverselor materiale, precum și credințele, tradițiile și obiceiurile. Acest lucru este bineînțeles, ceea ce numim noi identitate culturală a comunității, a localității sau patrimoniul etnocultural al satului. Mișcarea populației prin prisma migrării și imigrării, a căsătoriilor, a călătoriilor de-a lungul timpului a făcut ca să se îmbine și alte elemente culturale cu acestea existente, dând naștere unor idealuri culturale, artistice și locale noi, coexistente într-o armonie cu cele vechi.

Habitatul localității Brănești, sat pe care îl avem drept studiu de caz, conține în sine elemente ale modului de viață social-economic și cultural al localnicilor: gospodăria, casa, grădina, poarta, gardul, fântâna, etc. În ceea ce urmează am dori să exemplificăm unele lucruri în acest fel, pentru a crea o imagine de ansamblu al habitatului satului Brănești.

Gospodăria, fiind parte componentă a peisajului cultural, reprezintă spațiul sacru familial și evidențiază modul de viață al fiecărui localnic<sup>1</sup>. Spațiul ocupat de familie cuprinde casa, construcțiile, anexe, ograda, grădina pentru legume, via și livada cu pomi fructiferi. În unele gospodării se observă stupii de albini așezați în vii și livezi. Complexele gospodărești sunt amplasate spre interior, mai la dos, la o distanță oarecare de uliță, de gardul vecinilor, motivația bătrânilor fiind cea legată de protejarea gospodăriei contra furturilor și a fiarelor<sup>2</sup>. Locul este ales din considerentul factorilor climaterici – de unde vine ploaia, de unde trage curentul și cum bate soarele. Pământul, constituind bogăția și sursa principală de existență a țăranului, a fost întotdeauna utilizat la maximum prin construcții și diverse culturi agricole. Amintim, gospodăriile sezoniere din prima jumătate a secolului trecut, construite în afara vetrei satului, în moșie, și utilizate în timpul verii: odăi în câmp pentru creșterea vitelor, crame la vie pentru cultivarea și extragerea vinului, colibe la grădinile de legume și la harbuzării. Țăranii locuiau practic în aceste gospodării, având cu ei toate cele necesare pentru trai: cotlonașe de gătit, încăperi pentru odihnă și somn, construcții de adăpostire a boilor, vacilor, porcilor și găinilor. Unele femei se încumetau chiar să țese în câmp<sup>3</sup> sau în ograda mare pe care o avea gospodăria acestora. Nu putem nega amprenta modernismului în acest sens, dar accentuăm aici cercetările etnologice ale locuinței și gospodăriei tradiționale în opera lui Gheorghe V. Madan, care ne povestește despre vechile căsuțe tupilate cu o singură încăpere și cu ferestruicile de bândan (piele de bășică de animale) din satele care erau așezate mai mult pe moșiile răzășești. În casă era cuptorul deseori ascuns după sobă, unde dormeau copiii, o laiță pentru maturi și câteva accesorii casnice. Cu prispă în fața casei, unde leneșii, cum spune autorul, se tolăneau vara la umbră, sau se grebănuau în gârliciul beciului<sup>4</sup>. Mai jos prezentăm o serie de schițe, planuri ale gospodăriilor țăărănești și caselor tradiționale construite în localitatea Brănești de-a lungul anilor.

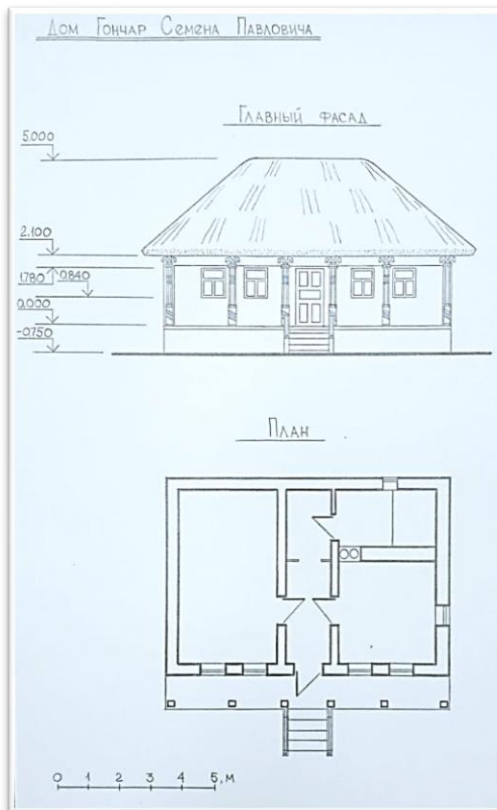
---

<sup>1</sup> *Crihana Veche*. Album monografic. București: Editura Institutului Cultural Român, 2017, p.108.

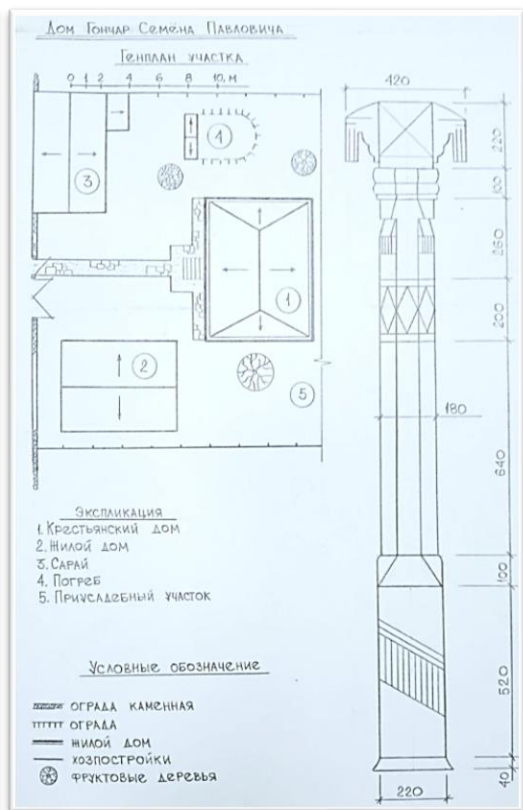
<sup>2</sup> Maria Ciocanu. *Gospodăria satelor de pe malul Prutului*. În: *Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradițional din Republica Moldova*. Materialele Conferinței Internaționale, Chișinău, 2-4 august 2007. Chișinău: Editura Cartdidact, 2007, p. 54-55.

<sup>3</sup> *Ibidem*, p. 55.

<sup>4</sup> Sergiu Suvac. *Descrieri etnografice ale locuinței și gospodăriei tradiționale în opera lui Gheorghe V. Madan*. În: *Masa rotundă Gheorghe V. Madan: 150 de ani de la naștere (rezumate)*, Chișinău, 2022, p. 23; Gheorghe V. Madan. *Scieri. Volumul I, Proză*. Traduceri. Publicistică. Corespondență. Chișinău: Știința, 2011, p.16; Gheorghe V. Madan. *Scieri. Volumul II, Folclor. Folcloristică*. Chișinău: Știința, 2011, p. 206-2012.



Imaginea 1. Planul casei lui Gonciar Simion Pavel, construită la începutul secolului al XX-lea (Imagine din Arhiva AIRM)

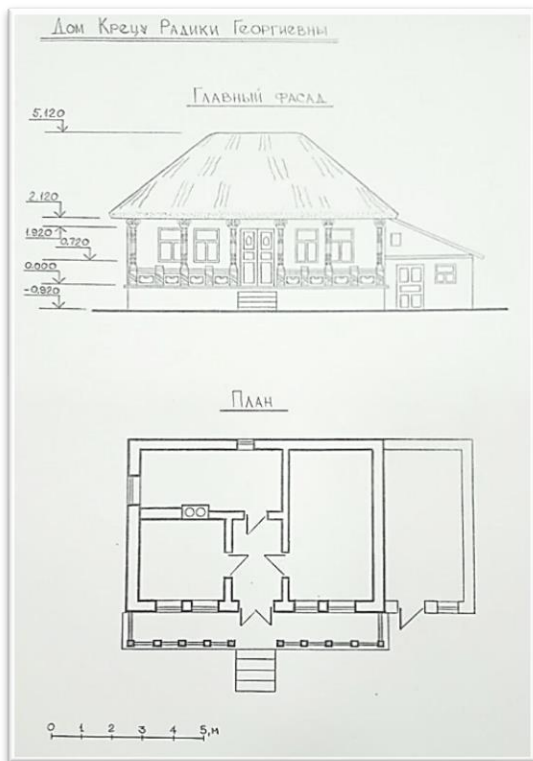


Imaginea 2. Planul gospodăriei lui Gonciar Simion Pavel, construită la începutul secolului al XX-lea (Imagine din Arhiva AIRM)

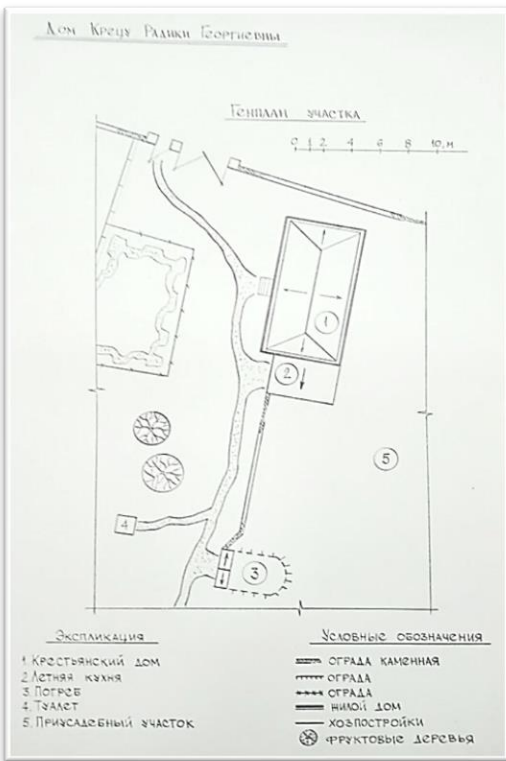
Observăm o schiță a gospodăriei lui Simion Gonciar Pavel, anii 80' a secolului al XX-lea. Aceasta poziționare a gospodăriei, a casei în gospodărie nu se diferențiază mult de alte case din localitate care au planul aproximativ același. În baza imaginilor 1 și 2, putem observa planul casei și al gospodăriei, care include în explicația acestuia: locuința propriu-zisă tradițională, o altă casă mai mică de locuit, care se numește în localitatea Brănești „cuhne<sup>5</sup>”, sarai, beci, ograda, grădină. În aceleași imagini sunt indicate dimensiunile și formele de construcție ale tuturor elementelor gospodăriei și locuinței, inclusiv ale coloanelor de piatră din fața casei gospodarului. Conform simbolurilor acestor planuri, stabilim gardul de piatră, ograda bătută cu piatră, anexele și diverși pomi fructiferi. Sub acest aspect, sunt organizate mai mult de jumătate din gospodăriile satului, mai ales din cele

<sup>5</sup> Cuhne-casă mică dintr-o gospodărie țărănească, cu una sau cel mult două odăi, în care țăranii își duc existența. Aceasta are un spațiu mai restrâns față de locuința de bază, este mai călduroasă, se permit anumite activități tradiționale, casnice care deseori în locuința principală nu se fac.

construite în secolul al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, când acest tip arhitectural era cel mai întrebuintat la construcția caselor. Odată cu trecerea timpului, gospodăriile rurale s-au schimbat, în urma apariției și diversificării materialelor de construcții, a viziunilor privind organizarea și amenajarea, dar anexele au rămas aceleași.



Imaginea 3. Planul locuinței Doamnei Crețu Rodica Gheorghe din s. Brănești (Imagine din Arhiva AIRM).



Imaginea 4. Planul gospodăriei Doamnei Crețu Rodica Gheorghe din s. Brănești (Imagine din Arhiva AIRM).

Acest plan al gospodăriei familiei Crețu din aceeași localitate (Imaginea 3 și 4) sugerează mai multe aspecte de ordin organizatoric, precum: o întindere mai mare a ogrăzii gospodăriei, cuhnea lipită de peretele din stânga al locuinței principale, o grădină mai mare, poarta amplasată în partea laterală etc., însă determinăm aceleași elemente componente ale gospodăriei țărănești, așa cum enunțam mai sus.

Locuința sau casa rămâne a fi una dintre principalele elemente de bază într-o gospodărie și locul unde oamenii își trăiesc existența. În mentalitatea tradițională, casa este nucleu al vieții de familie, punct central al activității gospodărești din care rezidă prosperitatea membrilor familiei, a celor care locuiesc împreună sub același acoperiș; este loc al întemeierii, primordial, miez generator și păstrător de energii

vitale, conotând sensuri multiple, cum ar fi cel de familie<sup>6</sup>. Un mare etnolog român, Ion Ghinoiu, spunea: „casa este un adăpost antropomorf construit după chipul și asemănarea celui care îl locuiește, omul<sup>7</sup>. Ea are acoperiș care, mai ales cel construit în patru ape și învelit cu paie, seamănă cu o căciulă pusă pe un cap de om, camere dezvoltate pe verticală, echivalente trupului, și, în sfârșit, temelie sau picioarele înfipte în pământ”<sup>8</sup>. Aceasta trebuie considerată fiind locul unde se transmite experiența de viață de la bătrâni la tineri, de la maturi la copii<sup>9</sup>. În localitatea Brănești, dar și în zona Codrilor Orheiului, locuința simbolizează valorile sociale, morale și estetice ale gospodarului, de aceea casa deseori este asociată cu statutul familiei sau cu starea socială a acesteia. Casele în satul Brănești erau și sunt construite din piatră, materie primă care se găsea din abundență. Deseori meșterii care construiau casele localnicilor lucrau la extracția pietrei din minele de calcar, astfel își alegeau cea mai bună materie de lucru și o prelucrau după bunul lor plac.



Imaginea 5. Casa tradițional-țărănească a familiei Coca Vasile și Eugenia (Imagine din Arhiva AIRM).

<sup>6</sup> Romulus Antonescu. *Dicționar de Simboluri și Credințe Tradiționale Românești*, Ediție digitală 2016, <https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-c.html> (accesat: 14.01.2023).

<sup>7</sup> Ion Ghinoiu. *Mitologie română*. Dicționar. București: Editura Univers enciclopedic, 2013, p. 63.

<sup>8</sup> Ludmila Fulea. *Corelația vestimentație - locuință în mentalitatea tradițională*. În: *Revista de Etnologie și culturologie*. Volumul XVIII, Chișinău, 2015, p.126.

<sup>9</sup> I. Vlăduțiu. *Etnografia românească*. București: Editura științifică, 1973, p. 149.

Casele au o structură tradițională specifică pentru regiunile centrale ale Moldovei din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Sunt compuse din 2 odăi, adică sunt bicamerale, și o încăpere de intrare: cămara, casa-mare și tinda. Încăperile au legătură între ele, amplasate într-un singur sistem constructiv cu acoperișul unitar în patru ape. Tinda este situată între două părți egale ale casei la intrarea în casă. Ea este cea care face legătura între cele două camere: casa-mare și cămara. Tinda este mai mică decât cămara, fără ferestre sau cu o fereastră foarte mică și fără tavan. Lipsa tavanului a permis formularea ipotezei că evoluția casei de locuit de la locuința monocelulară la cea bicamerală s-a făcut prin aderarea unei încăperi noi, menită să adăpostească uneltele de muncă, și să protejeze intrarea în casă de intemperii. Tinda rece era un spațiu de trecere, pe unde se intra în casă și în spațiul de sub acoperiș, folosit drept un loc de depozitare a unor produse alimentare și materiilor prime pentru producția casnică<sup>10</sup>. Ușa de la intrare este situată pe centru. Pe ambele părți în fața casei sunt situate ferestre, cele mai multe case având câte două ferestre prin părți și respectiv fiecare fereastră având câte 3 ochiuri. Din partea fațadei casei este o prispă, delimitată de șase coloane cu un complex de piatră de-a lungul construcției. Stâlpii sunt decorați cu modele geometrice, fiind octogonali, îngustați în partea de sus și cu capitelul în forma unui trapez. Compoziția fațadei se termină cu o verandă, având patru scări cu balustradă și stâlpi de asemenea din piatră. Acoperișul casei este cu patru pante, acoperit cu stuf.

Stabilim că un rol important în designul decorativ al casei tradiționale îl are galeria de coloane situată de-a lungul fațadei casei. Aceste coloane au destinație multiplă:

- în primul rând, au obiectivul de a sprijini acoperișul casei căptușit cu scânduri.

- acestea creează un element arhitectural specific caselor tradiționale de îngrădire a prispei, ca destinație a căreia, în regiunile depresionare, era să protejeze fundația casei de umezeală, sau drept loc de odihnă<sup>11</sup>. Prisma se construia inițial numai de-a lungul fațadei principale, apoi și în jurul casei sau în partea laterală dosită, în vederea depozitării acolo a unor necesități cotidiene precum lemne, unelte, cereale etc. Aceasta era îngustă și lungă, numită în zona Codrilor Orheiului „târnaț”.

- nu în ultimul rând formează un sistem decorativ al casei cu creștături și motive geometrice sau florale.

<sup>10</sup> <https://m.moldovenii.md/md/section/378> arhitectura locuinței tradiționale (accesat: 11.01.2023).

<sup>11</sup> <https://m.moldovenii.md/md/section/378> (accesat: 11.01.2023).



*Imaginea 6. Casa tradițională a familiei Cruc din satul Brănești, anii 1970-1980  
(Imagine din Arhiva AIRM).*

Conform imaginii 6, observăm elementele arhitecturale ale casei tradiționale cu prispă și coloane de piatră. Ținem să menționăm că aceasta, dar și ale locuințe din localitate mai au încă două coloane în fața casei, pe lângă cele șase simetrice, amplasate în axa de simetrie a fațadei principale, pe care se construia „cerdacul” – o terasă patrulateră în plan, acoperită cu două versante laterale, care formau în față un fronton<sup>12</sup>. Dispunem și de alte poze<sup>13</sup> ale acestei locuințe foarte bine păstrate și conservate din punct de vedere arhitectural, dar și ale altor case de locuit ce reflectă măiestria lucrului în piatră.

Porțile gospodăriilor reprezintă un însemn de pătrundere în ogradă, marcă a statutului social în cadrul colectivității sătești. Aceasta poate fi asemuită brațelor care se deschid cu generozitate în fața celui care dorește să intre în gospodărie sau străjuiește pătrunderea în sanctuarul trudei și bucuriilor familiale. Poarta este ca piatra de hotar la marginea unei împărțiri și totodată o călăuză care impune respect

<sup>12</sup> Ibidem (accesat: 11.01.2023).

<sup>13</sup> [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Complex\\_de\\_arhitectur%C4%83\\_popular%C4%83\\_din\\_Br%C4%83ne%C8%99ti.\\_Arhitectur%C4%83\\_vernacular%C4%83.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Complex_de_arhitectur%C4%83_popular%C4%83_din_Br%C4%83ne%C8%99ti._Arhitectur%C4%83_vernacular%C4%83.jpg) (accesat: 11.01.2023).

și prețuire; ea este generată și de o demnitate estetică a spațiului obștesc<sup>14</sup>. Valoarea artistică deosebită a porților este dată mai ales de motivele decorative care o împodobesc, vădind un dezvoltat simț pentru frumos al meșterilor. Acestea nu aveau însă un rol pur ornamental, purtând o complexitate de semnificații<sup>15</sup>. În localitatea Brănești există diverse ornamente și semnificații ale porților gospodarilor, printre care :

- *simboluri predilecte*, prezentate deseori în asociere cu motivul crucii și bolduri care au scop de a proteja gospodăria de puterile întunecate; boldurile îndreptate ca niște săgeți în sus mențin verticalitatea gospodarilor.

- *simboluri din lumea animală* (leul), care face trimitere la puterea și statutul social al gospodarilor ce locuiesc în ogradă,

- *simboluri circulare* și solare, în mod evident legate de cultul solar, sugerează perfecțiune și regenerare, mișcare veșnică pe o traiectorie care nu are nici început, nici sfârșit,

- *simboluri geometrice*, precum romburi, pătratul, ce reprezintă dimensiunile universului, etapele vieții (copilăria, tinerețea, maturitatea și bătrânețea),

- *rozeta* reprezentând perfecțiunea, fiind, în concepția veche populară, și purtătoarea unor puteri binefăcătoare<sup>16</sup>.

- *pomul vieții* este un alt motiv principal și foarte vechi, simbol al vitalității, al ascensiunii spre cer, al rodniciei continue și al vieții veșnice<sup>17</sup>,

- *simbolul inimii*, considerată centrul vital al activității fizice și afective, mult mai bogată în semnificații decât *sufletul*, pentru că inima reprezintă întreaga ființă umană<sup>18</sup>.

---

<sup>14</sup> Romulus Antonescu. *Dicționar de Simboluri ...*, 2016, <https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-c.html> (accesat: 14.01.2023).

<sup>15</sup> <http://credintatraditie.blogspot.com/2013/07/frumusetea-si-semnificatia-portilor.html> (accesat: 14.01.2023).

<sup>16</sup> Francisc Nistor. *Poarta maramureșeană*. București: Editura Sport-Turism, 1977.

<sup>17</sup> <http://credintatraditie.blogspot.com/2013/07/frumusetea-si-semnificatia-portilor.html> (accesat: 14.01.2023).

<sup>18</sup> Romulus Antonescu. *Dicționar...*, (accesat: 14.01.2023).





Imaginea 7. Poarta doamnei Rotari Macrina Dumitru din satul Brănești (foto: Suvac Sergiu).

Specificul porților din zona Codrilor Orheiului este strâns legat de stâlpii care mențin vertical acest complex și care îmbină într-un ansamblu arhitectural mai multe elemente identitare ale locului. Stâlpii porților (precum și cei de la prispele caselor), în general, cu dimensiuni mult mai mari, amintesc de vechile coloane, simbolizând verticalitatea, ascensiunea. Coloanele, asociate stâlpilor, fac legătura între pământ și forțele benefice ale înălțimilor spre care urcă, făcând parte din simbolistica unui „axis mundi”, analizată pe larg de Mircea Eliade, și reprezentând un centru al lumii, care comunică cu puterile divine. De fapt, sensurile tuturor simbolurilor analizate converg către ideea că, pentru țaran, casa, loc sacru, se află „în centrul lumii”, într-un spațiu care transcende planul fizic și se situează sub „zariște cosmică”, intrând în legătură cu veșnicia<sup>19</sup>. În urma cercetărilor pe care le-a întreprins la Șcheia din Județul Iași, etnograful Ion Chelcea considera că stâlpii de porți reprezintă o transpunere a modelelor preexistente din lemn în piatră<sup>20</sup>. Motivul care ar fi determinat, potrivit lui Ion Chelcea, înlocuirea stâlpilor de lemn cu stâlpi de piatră<sup>21</sup> a constat în „durabilitatea mult mai mare a acestui din urmă material și a corespuns nevoii de a crea forme ce se pot transmite și generațiilor

<sup>19</sup> *Credința și tradiția – identitatea poporului roman. Frumusețea și semnificația porților tradiționale românești*, <http://credintatraditie.blogspot.com/2013/07/frumusetea-si-semnificatia-portilor.html> (accesat: 14.01.2023).

<sup>20</sup> Vasile Munteanu. *Petrăritul tradițional din Moldova*. În: *Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei*, vol. II, Iași, 2002, p. 226.

<sup>21</sup> *Ibidem*, p.226.

viitoare”<sup>22</sup>. Totodată, se creează impresia unor motive și simboluri etnografice comune, din mai multe zone, fie acestea românești, occidentale sau orientale. Istoria locurilor cu multitudinea de culturi succedate creează acest ansamblu de influențe asupra imaginii reliefate a pietrei. Influențe orientale există și în arhitectura vernaculară din piatră specifică acestor locuri, fiind intuite ușor de cunoscătorii, valorificatorii domeniului arhitecturii populare. Ele pot fi depistate prin compararea monumentelor arhitecturii populare de piatră și lemn din zona Orheiul Vechi, din aria formată de bazinul râului Răut și, pentru veridicitate, cu cele din alte centre istorice din Moldova. Este important să depistăm în ce chip sunt exprimate, cum și în ce împrejurări au fost asimilate<sup>23</sup>.

Calculule matematice efectuate de meșterii populari în procesul de construcție a stâlpilor de poartă din piatră, avea un caracter crucial în planificarea simetriei și dimensiunilor acestor forme de artă populară, competențe ce erau dezvoltate odată cu practica și măiestria pietrarului. Blocurile de piatră pentru modelarea florilor, coloanelor, parapetelor sunt aduse din mină în atelier, unde începe procesul de creație și niciodată nu se știe care va fi produsul final, deoarece motivul ornamentului cu elemente vegetale sau geometrice se naște din factura pietrei, din dispoziția sau inspirația meșterului .

Gardurile gospodăriilor din localitate în cele mai dese cazuri sunt construite din piatră, din același motiv – abundența de materie primă. Erau, de asemenea, construite de persoane specializate, constructori sau meșteri populari, fiindcă deseori erau reliefate unele elemente arhitecturale care să intre într-un aspect de ansamblu cu casa, poarta și stâlpii de poartă. Există însă diferite garduri în localitate – de piatră, nuiele, lemn, metal, sârmă, etc., acest lucru ținea de preferința și buzunarul gospodarilor.

Sușinem că decorul din piatră al caselor tradiționale din Brănești nu se reduce doar la galeria fațadelor caselor, dar se completează într-o armonie compusă cu cel al hogașurilor de pe case, al beciurilor și al porților. Bogăția și specificul decorului din piatră, integritatea lui stilistică, integrarea expresivă și artistică a combinației de culori confirmă frumusețea și măreția acestui fenomen artistic.

În concluzie, susținem că gospodăria tradițională din zona Codrilor Orheiului își are specificul în bogăția arhitectonică a pietrei, care înfrumusețează nu doar casa, ci și gardurile, fațada beciurilor, stâlpii de poartă, acareturile etc. Evidențiem multitudinea de simboluri sculptate și zugrăvite ca elemente decorative

---

<sup>22</sup> Ion Chelcea. *Prelucrarea artistică a pietrei în satul Șcheia din județul Iași*. În: *Studii și cercetări de istoria artei*, tom. 15, nr. 2, București, 1968, p. 246-247.

<sup>23</sup> Eugen Bâzgu. *Influențe orientale în arhitectura vernaculară de piatră din zona Orheiului Vechi*. În: *Diversitatea presiilor culturale ale habitatului tradițional*, Chișinău, 2007, p. 41.

în piatra prelucrată de meșteri. Nu în ultimul rând ținem să menționăm calitatea materiei prime, a calcarului care se extrăgea din minele de calcar din zona localității Brănești, în unele cazuri chiar de meșterii populari ce o lucrau.

### Bibliografie:

1. Antonescu Romulus. *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești*, Ediție digitală 2016, <https://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-c.html> (accesat 14.01.2023).
2. ARHIVA Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor din Republica Moldova (AIRM), case tradiționale din Brănești.
3. Bâzgu Eugen. *Influențe orientale în arhitectura vernaculară de piatră din zona Orheiului Vechi*. În: *Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradițional*, Chișinău, 2007, pp.41.
4. Chelcea Ion. *Prelucrarea artistică a pietrei în satul Șcheia din județul Iași*. În: *Studii și cercetări de istoria artei*, tom. 15, nr. 2, București, 1968, pp. 246-247.
5. Ciocanu Maria. *Gospodăria satelor de pe malul Prutului*. În: *Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradițional din Republica Moldova*. Materialele Conferinței Internaționale Chișinău, 2-4 august 2007. Chișinău: Editura Cartdidact, 2007, pp. 54-55.
6. *Credința și tradiția – identitatea poporului roman. Frumusețea și semnificația porților tradiționale românești*, <http://credintatraditie.blogspot.com/2013/07/frumusetea-si-semnificatia-portilor.html> (accesat 14.01.2023).
7. *Crihana Veche. Album monografic*. București: Editura Institutului Cultural Român, 2017.
8. Fulea Ludmila. *Corelația vestimentație-locuință în mentalitatea tradițională*. În: *Revista de Etnologie și culturologie*. Volumul XVIII, Chișinău, 2015, pp.126.
9. Ghinoiu Ion. *Mitologie română*. Dicționar. București: Editura Univers Enciclopedic Gold, 2013, pp.63.
10. Madan Gheorghe V. *Scrieri. Volumul I, Proză*. Traduceri. Publicistică. Corespondență. Chișinău: Știința, 2011, pp.16.
11. Madan Gheorghe V. *Scrieri. Volumul II, Folclor. Folcloristică*. Chișinău: Știința, 2011, pp.206-212.
12. Munteanu Vasile. *Petrăritul tradițional din Moldova*. În: *Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei*, vol. II, Iași, 2002, pp.126.
13. Nistor Francisc. *Poarta maramureșeană*. București: Editura Sport-Turism, 1977.
14. Suvac Sergiu. *Descrieri etnografice ale locuinței și gospodăriei tradiționale în opera lui Gheorghe V. Madan*. În: *Masa rotundă Gheorghe V. Madan: 150 de ani de la naștere (rezumate)*, Chișinău, 2022, pp. 23.
15. Vlăduțoiu I. *Etnografia românească*, București: Editura științifică, 1973, pp.149.
16. <https://m.moldovenii.md/md/section/378> arhitectura locuinței tradiționale (accesat 11.01.2023).
17. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Complex\\_de\\_arhitectur%C4%83\\_popular%C4%83\\_din\\_Br%C4%83ne%C8%99ti\\_Arhitectur%C4%83\\_vernacular%C4%83.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Complex_de_arhitectur%C4%83_popular%C4%83_din_Br%C4%83ne%C8%99ti_Arhitectur%C4%83_vernacular%C4%83.jpg) (accesat 11.01.2023).
18. <http://credintatraditie.blogspot.com/2013/07/frumusetea-si-semnificatia-portilor.html> (accesat 14.01.2023).
19. <http://credintatraditie.blogspot.com/2013/07/frumusetea-si-semnificatia-portilor.html> (accesat 14.01.2023).